

provincie **HOLLAND**
ZUID

Kom kijken, struinen en genieten...

Het water rijst en daalt
In kronkelende geulen
Het riet ruist in de wind
en overal bloemen,
vlinders, vogels

Op en rond de Zuid-Hollandse Eilanden en in de Biesbosch werkt de provincie Zuid-Holland aan de terugkeer van de oorspronkelijke oer-Hollandse waterrijke natuur. De start is gemaakt in het jaar 2000, binnenkort wordt het laatste deltanatuurgebied opgeleverd. In de afgelopen vijftien jaar is er bijna tweeduizend hectare deltanatuur bijgekomen. Natuur onder invloed van getij. Elk jaargetij een andere belevenis én met zichtbaar resultaat.

Deltanatuur heeft voor ieder wat wils en elk gebied heeft z'n charme. Wie bijvoorbeeld het eilandgevoel wil ervaren, gaat naar de natuur-eilanden Tiengemeten of Sophiapolder. Wie 'vreemde vogels' wil spotten, gaat naar de Ventjagers-platen. Wie op natuurijs wil schaatsen kan na strenge vorst de ijzers onderbinden op de natuurijsbaan van de Oeverlanden Hollands Diep. Een laarzenpad, kijkhutten, uitkijktorens, trekpontjes: deltanatuur is altijd een belevenis.

Kijk voor een toelichting per gebied op www.deltanatuur.nl

Zeldzame natuur

In de deltanatuurgebieden tussen de Biesbosch en de Noordzee keren zeldzame vissen, vogels, amfibieën en planten weer terug. De visarend broedt er weer en jaagt over het glinsterende water van het Hollandsch Diep en Haringvliet. De bever rukt al knagend aan wilgen en riet vanuit de Biesbosch op naar de kust. Lepelaars waden bij eb door het ondiepe water op zoek naar voedsel en er zwermen libelles, bijen en vlinders boven eindeloze kruiden- en bloemrijke oeverlandschappen. Het getij rolt in en uit door kreken en geulen terwijl je je verbaast over een langs glijdend zeil achter een bomerrij.

Rust en ruimte in de directe woonomgeving

En dat in de onmiddellijke nabijheid van de Randstad en een van de grootste havens ter wereld! Want natuurherstel is niet alleen goed voor de ecologie. Deze deltanatuur is juist óók bedoeld voor mensen. Deze deltanatuur is juist óók bedoeld voor mensen. Een veerkrachtige en gezonde leefomgeving garandeert een prima vestigingsklimaat voor bedrijven en hun medewerkers. In het Westen van ons land zijn deze weidse natuurgebieden dus een kostbaar nationaal bezit. Vanwege de talloze wandel- en fietspaden, picknickplekken en vogelkijkhutten kan iedereen van de rust en ruimte genieten in de directe woonomgeving. De gebieden zijn vrij toegankelijk.

Zoetwater buffer

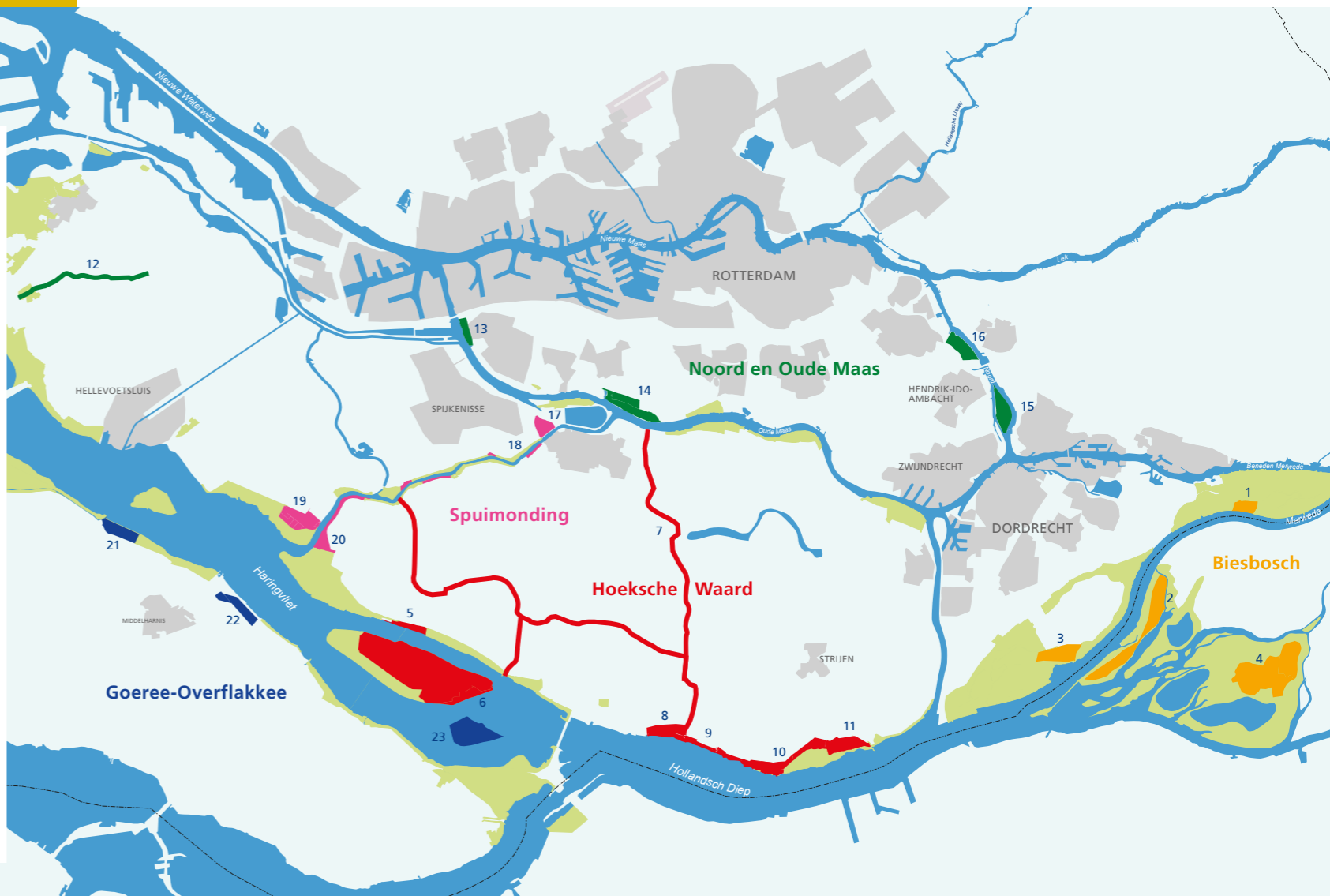
Tenslotte maken deltanatuurgebieden ons land ook nog eens veiliger. Want deltanatuur zorgt voor ruimte om extra water op te vangen als de grote rivieren door grote hoeveelheden smelt- en regenwater buiten hun oevers dreigen te treden.

In de deltanatuurgebieden leven naast heel gewone ook heel bijzondere planten en dieren. Door eb en vloed vallen gebieden droog en stromen weer onder, zandplaten worden afgewisseld met groene ruigtes, beschutte rietlanden en wilgenvloedbossen. Ook mengt de zoete rivier zich op een aantal plaatsen met de zoute zee. Dit

levert speciale omstandigheden op voor getijdeplantjes als bijvoorbeeld de zeekraal, lamsoor, zoutmelde, heemst, spindotter, driekantige bies, veldgerst en het witte zomerklokje. Ook voelen vogels als de grutto, ijsvogel, lepelaar, blauwborst, karekiet, rietzanger en de kwak zich thuis in deltanatuurgebieden.

Overzicht Deltanatuurgebieden

- Biesbosch**
  - 1. Jongeneele Ruigt
  - 2. Hilpolders
  - 3. Tongplaat
  - 4. Zuiderklip
- Zuidrand Hoeksche Waard**
  - 5. Tiendgorzen
  - 6. Tiengemeten
  - 7. Krekplan Hoeksche Waard Vlietproject
  - 8. Oosterse Bekade Gorzen
  - 9. Hoogezandsche Gorzen
  - 10. Buttervlietpolder (in voorbereiding)
  - 11. Oeverlanden Hollands Diep
- Oude Maas en Noord**
  - 12. Krekplan Strypse Wetering
  - 13. Visserijgriend
  - 14. Klein Profijt
  - 15. Sophiapolder
  - 16. Crezéepolder (in uitvoering)
- Spui**
  - 17. Wolvenpolder
  - 18. Spuigorzen
  - 19. Spuimonding West
  - 20. Spuimonding Oost (in voorbereiding)
- Noordrand Goeree Overflakkee**
  - 21. Westplaat
  - 22. Van Pallandtpolder (integrale zoetwatervoorziening)
  - 23. Ventjagersplaten
- Bestaande natuur**

Waternatuur hoort bij Nederland

Tot pakweg een eeuw geleden bestond de Zuid-Hollandse delta van onze grote rivieren uit water, slikken en schorren. Het getij uit de Noordzee drong ver het land binnen. Eb en vloed vormden en veranderden iedere dag het landschap. Ondieptes, geulen en kreken en droogvallende platen waren een eldorado voor vogels, planten en dieren.

Vanwege de veiligheid hebben we dammen gelegd en dijken opgehoogd. Met de aanleg van de Delta werken werden de zeearmen afgesloten en werd het water zoet. Drooggevalen land werd ingepolderd. De Delta verloor zijn natuurlijke veerkracht. In plaats van de kraamkamer van de Noordzee, werd onze delta een kunstmatige waterbak met een verstoorde natuur. Veel planten en dieren verdwenen, terwijl het land eromheen steeds meer verstedelijkte en de behoefte aan natuur groeide.

Samenwerking met resultaat

Sinds het jaar 2000 gaat het weer wat beter met de Delta. Het project Deltanatuur werd een succesvol voorbeeld van samenwerking tussen provincies, gemeenten, waterschappen, Rijkswaterstaat en natuurorganisaties. Vanaf 2005 gebeurt dit onder regie van de provincie Zuid-Holland.

In de mondingen van de Rijn en Maas, rond de Zuid-Hollandse eilanden en in de Biesbosch zijn op 20 plaatsen Deltanatuurgebieden aangelegd, bijna 2000 hectare. Waar het mogelijk was, werd het oorspronkelijke dynamische getijdenlandschap weer in ere hersteld. Vervolgens kon ook de zeldzame en kwetsbare getijdennatuur zich weer herstellen. Omdat de verstedelijking in dit gebied de afgelopen vijftig jaar enorm is toegenomen, werden er combinaties gezocht met waterveiligheid en recreatie. Aan de laatste Deltanatuurgebieden wordt nu hard gewerkt.

Colofon

De provincie Zuid-Holland realiseert met het project Deltanatuur op grote schaal waterrijke natuurgebieden in de mondingen van de Rijn en Maas. Van de Biesbosch tot aan de Noordzee.

Vragen, ideeën of suggesties?

Stuur een e-mail naar info@deltanatuur.nl of neem contact op met ons Klant Contact Centrum, telefoon 070 441 66 22.